

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het bitterzoete online soelaas: behandeling van de drang naar kinderpornografie

Wim Huys¹ en Jan Callens²

THEORETISCHE ACHTERGROND

Mensen met een seksuele interesse in kinderen zoeken de laatste jaren steeds vaker hun heil in de virtuele internetwereld. Middleton, Mandeville-Norden en Hayes (2009) verwijzen naar cijfers uit Engeland en Wales die een vervijfvoudiging laten zien in het aantal veroordelingen voor kinderpornografie in een periode van vijf jaar (1999-2005). Cooper (1998) verklaart de grote aantrekkingskracht van het internet met de 'triple A engine': Anonymity, Accessibility en Affordability. Het internet geeft een (vals) gevoel van anonimiteit, het is quasi altijd toegankelijk en bijna iedereen kan het zich veroorloven.

In tegenstelling tot andere domeinen zoals depressie, angstklachten, psychose, enz. kan de hulpverlener hier niet bogen op een jarenlange traditie van wetenschappelijk onderzoek. Empirische gegevens zijn schaars en behandelingsprotocollen quasi onbestaande. Op diagnostisch vlak is er zelfs nog geen consensus welke benaming best gehanteerd wordt voor deze groep (Quayle & Taylor, 2003). De realiteit wacht echter niet tot deze gegevens beschikbaar zijn en dwingen de therapeut tot 'berekende creativiteit' in de behandeling.

Beschrijving populatie

Lange tijd werd er zonder meer vanuit gegaan dat 'online-pedofielen' identiek waren aan 'offline-pedofielen'. Een logisch gevolg van deze assumptie was dat de behandelingen weinig of niet van elkaar verschilden. Gebrek aan onderzoek naar deze specifieke doelgroep speelde hier een belangrijke rol in. De huidige empirische gegevens zijn nog steeds schaars, maar meer en meer groeit toch het besef dat deze doelgroep een specifieke aanpak vereist.

Webb, Craissati en Keen (2007) deden een onderzoek naar de verschillen tussen kindermisbruikers en mannen met een veroordeling voor het bekijken van online kinderpornografie. Deze laatste groep heeft significant minder

¹ Universitair Forensisch Centrum, Universitair Ziekenhuis Antwerpen

² Centrum voor Psychiatrie en Psychotherapie Sint-Jozef Pittem

Correspondentie: Wim Huys, Universitair Forensisch Centrum, Universitair Ziekenhuis Antwerpen, Wilrijkstraat 10, 2650 Edegem, België. E-mail: wim.huys@uza.be

voorgaande seksuele delicten op het palmares, is jonger, heeft vaker contacten met de hulpverlening gehad, heeft moeite met intieme relaties, maar gebruikt minder vaak drugs dan de offline groep. De internetgroep houdt zich opmerkelijk beter aan opgelegde juridische voorwaarden en de kans op een seksuele recidive wordt lager ingeschat. Bates en Metcalf (2007) bevestigen het beperkter aantal juridische antecedenten, alsook minder afwijkende scores op emotionele congruentie, cognitieve distorsies en slachtofferempathie, in vergelijking met hands-on seksuele delinquenten. Verder wordt de online groep gekenmerkt door een hogere zelfwaarde, een interne locus of control, maar ook door meer emotionele eenzaamheid. Opmerkelijk was tenslotte de hogere score op 'impression management' (wat toch tot voorzichtigheid noopt bij de interpretatie van de resultaten).

Een recente meta-analyse van Babchishin, Hanson en Hermann (2011) bevestigt enkele bevindingen. In vergelijking met hands-on seksuele delinquenten is de online groep inderdaad jonger en is er minder sprake van fysiek misbruik in de jeugd. Er is meer slachtofferempathie, minder emotionele congruentie en minder cognitieve distorsies. In tegenstelling tot Bates en Metcalf (2007) bevinden de onderzoekers deze groep minder sociaal wenselijk (i.e. de mate waarin men geneigd is zich tegenover anderen beter voor te doen dan men werkelijk is). Vergelijken we deze populatie met de 'normale' bevolking, dan wordt er vaker fysiek en seksueel misbruik in de jeugd gevonden, alsook meer middelenmisbruik. De internetgroep is bovendien vaker ongehuwd en werkloos.

Risico

Heeft een verzamelaar van kinderporno een verhoogd risico op het stellen van een seksueel hands-on delict (met fysiek contact tussen dader en slachtoffer)? Moeten we er als maatschappij met andere woorden schrik voor hebben dat deze groep vroeg of laat zijn fantasieën in de praktijk brengt en eigen slachtoffers maakt? Een gecompliceerde vraag in het forensische werkveld. Gelijkaardige vragen vinden we echter ook terug in de algemene psychiatrie, denken we maar aan patiënten met zelfmoordgedachten. Hoe reëel is de kans op een acting-out?

Voor offline seksuele delinquenten bestaan empirisch onderbouwde risicotaxatie-instrumenten die ons kunnen helpen in het beantwoorden van deze vraag. Doren (2004) onderscheidt drie grote categorieën in risicofactoren: seksuele deviantie, antisociale levensstijl en een problematische hechtingsstijl. De vraag is echter of we deze bevindingen zonder meer mogen overzetten naar de groep online delinquenten.

Onderzoek naar de link tussen het bekijken van kinderporno en de diagnose van pedofilie (zoals geformuleerd in de DSM-IV; American Psychiatric Association, 1994) doet niet veel goeds vermoeden. Seto, Cantor en Blanchard (2006) besluiten dat bekijkers van kinderpornografie een devianter (pedofiel)

opwindingspatroon vertonen op een phalometrische test en meer geneigd zijn een seksuele interesse in kinderen toe te geven, dan de controlegroepen uit het onderzoek (verkrachters, patiënten seksuologie en plegers hands-on delicten tegenover minderjarigen). Deze bevinding wordt bevestigd in de meta-analyse van Babchishin et al. (2011). De auteurs benadrukken echter dat hiermee nog geen uitspraak gedaan is over het risico op hands-on seksuele delicten.

Seto en Eke (2005) proberen aan de hand van hun onderzoek een antwoord te formuleren op deze vraag. De populatie bestond uit 201 veroordeelden wegens kinderporno (bezit, verspreiding of aanmaak). Bekijken we de strafrechtelijke voorgeschiedenis, dan had meer dan driekwart nog nooit een fysiek, seksueel delict gepleegd. Over een follow-up periode van gemiddeld tweeënhalve jaar kwam 17% opnieuw in aanraking met het gerecht. Slechts 4% pleegde een nieuw seksueel hands-on delict, terwijl 6% opnieuw betrapt werd met kinderpornografie. Met name de daders die vroeger ooit een hands-on seksueel delict pleegden, recidiveerden (algemeen en seksueel) het meest.

Endrass et al. (2009) voerden een gelijkaardig onderzoek uit bij een Zwitserse populatie. De onderzoeksgroep viel 'lichter' uit dan die van Seto en Eke (2005): slechts 4.8% had al een seksuele en/of gewelddadige veroordeling. Zes jaar later had 6% een nieuwe veroordeling, gerechtelijk onderzoek of aanklacht (gewelddadig en/of seksueel). Meer in detail: 0.8% voor een hands-on seksueel delict, 3.9% voor een hands-off seksueel misdrijf (kinderporno) en 1.3% voor een geweldsdelict.

Uit een meta-analytisch onderzoek van Hanson en Babchishin (2009) gebaseerd op 15 relevante studies, blijkt dat 29% reeds een vroeger hands-on delict gepleegd had (de cijfers varieerden wel sterk naargelang de manier van data-verzameling: gebaseerd op officiële juridische informatie 15%, gebaseerd op zelfrapportage binnen een vertrouwensrelatie 56%). Een aanzienlijke groep pleegt dus enkel online delicten, maar het beperkt aantal onderzoeken noopt tot voorzichtigheid bij de interpretatie van de bevindingen.

Seto, Hanson en Babchishin (2011) vinden gelijkaardige resultaten op basis van hun meta-analyse. 12.2% van de internetgroep had een eerder seksueel hands-on delict (juridische informatie), een cijfer dat oploopt tot 55.1% wanneer men zich baseert op zelfrapportage. Het prospectieve luik van deze meta-analyse leert ons dat slechts 4.6% binnen de zes jaar een nieuw seksueel delict pleegt en 4.2% een gewelddadig delict.

Samenvattend kunnen we stellen dat de hervalcijfers bij online plegers relatief laag zijn. De subgroep van daders die in het verleden reeds een hands-on delict gepleegd heeft, verdient echter specifieke aandacht, want het recidiverisico is hier beduidend hoger. Hanson en Babchishin (2009) raden aan om voorlopig de risicofactoren voor offline daders te hanteren, tot onderzoek duidelijk aantoonde dat de online groep een verschillende risicotaxatie vereist.

Model

Gezien de beperkte onderzoeksgegevens is het niet verwonderlijk dat een empirisch onderbouwd verklaringsmodel vooralsnog ontbreekt. In de praktijk wordt dikwijls teruggegrepen naar de algemene modellen voor seksueel misbruik. Met name de modellen van Marshall en Barbaree (1990), Finkelhor en Araj (1986) en Hall & Hirschman (1992) worden hierbij vaak geciteerd. De publicatiedata verraden het echter al: deze modellen zijn niet bedoeld voor de specifieke groep van internetmisbruikers en gaan voorbij aan de specifieke kenmerken van deze populatie.

Quayle en Taylor (2003) deden een poging tot theorievorming. Op basis van gesprekken met een twintigtal daders uit deze groep formuleerden ze het 'model of problematic internet use'. Het model legt de nadruk op cognitieve aspecten en hun invloed op het gedrag. Er wordt verwezen naar distale en proximale factoren die aanleiding geven tot het ontstaan van problematische cognities. Een voorbeeld van een distale factor is een seksueel trauma uit de jeugd, terwijl een beperkt sociaal leven eerder een proximale factor is. Daders schuiven dergelijke factoren vaak spontaan naar voor als een 'verklaring' voor hun problematisch surfgedrag. Het gebruik van het internet wordt in dit model gezien als een 'oplossing' van de patiënt om met deze onaangename levensomstandigheden en cognities om te gaan. De auteurs benoemen ook enkele karakteristieken van het internet, die er mee voor zorgen dat internetgebruik in deze context dikwijls escaleert in internetmisbruik. Er wordt verwezen naar het gevoel van anonimiteit en het disinhiberend effect hiervan, de vele bekrachtigers die ermee gepaard gaan, het gebrek aan corrigerende feedback, enz. Er wordt ook speciale aandacht geschonken aan de sociaal-psychologische factoren die verbonden zijn aan het contact binnen de internetgemeenschap. Het kunnen voorleggen van een uitgebreide verzameling kinderporno, nieuw materiaal aanbieden, enz. zorgt bijvoorbeeld voor een zekere status op het internet, die deze daders dikwijls niet hebben in het 'gewone' leven. Cognitieve distorsies hebben vooral een faciliterende rol in dit kader.

De onderzoekers maken onderscheid tussen een vijftal probleemgedragingen: downloaden van kinderporno, uitwisselen, zelf aanmaken, plegen van een hands-on delict en het verleiden van minderjarigen via internet (het spreekt voor zich dat deze categorieën elkaar niet uitsluiten). Het is opmerkelijk dat voor een deel van deze daders het verzamelen, ordenen, uitwisselen, van het materiaal belangrijker lijkt dan de inhoud van de beelden. Tot slot maken de auteurs in het model nog ruimte voor probleemgedrag dat juridisch gezien op de rand van het legale balanceert, maar therapeutisch niet aangegeven is (bv. natuuristenfoto's van kinderen verzamelen).

Het model wordt door de auteurs gezien als een startpunt tot verder onderzoek naar deze populatie. Het dient inderdaad opgemerkt te worden dat het model een vrij chaotische (soms anecdotische) indruk maakt en een heel aantal vragen vooralsnog onbeantwoord laat (bv. waarom gaan deze daders dan specifiek op zoek naar kinderporno?). Een empirische toetsing van deze theorie is zeker aangewezen.

Een publicatie uit 2006 van dezelfde onderzoeksgroep (Quayle, Vaughan & Taylor, 2006) benadrukt het belang van 'emotionele vermijding'. Seksuele delinquenten zouden volgens deze auteurs niet alleen op het internet actief zijn om opwindend materiaal te vinden, maar ook om negatieve emoties in de realiteit te ontvluchten. Het bekijken van pornografische beelden gaat bovendien dikwijls gepaard met masturbatie, wat een extra bekrachtiger vormt. Het seksuele gedrag wordt met andere woorden een manier om om te gaan met negatieve gebeurtenissen. Deze seksuele copingstijl wordt overigens ook teruggevonden in andere onderzoeken bij hands-on seksuele delinquenten (Cortoni & Marshall, 2001). Volgens Quayle et al. (2006) krijgt dit vermijdingsgedrag bij sommige delinquenten een compulsief karakter, met name door de sterke (positieve en negatieve) bekrachtigers die ermee verbonden zijn. Het artikel schuift Hayes' Acceptance & Commitment Therapy naar voor als een mogelijke behandelmethode voor deze groep van internetmisbruikers. De onderzoekers merken wel op dat er tot op heden geen onderzoek bestaat naar de effectiviteit van deze therapie bij deze populatie.

Behandeling

In een forensische behandelcontext is collaterale informatie van cruciaal belang. Wanneer het over seksualiteit gaat, a fortiori deviante seksualiteit, hebben mensen vaak de neiging de waarheid geweld aan te doen. Informatie uit verschillende bronnen kan in deze een grote hulp zijn om een accuraat beeld te vormen van de problematiek. Glasgow (2010) wijst in dit kader op de bruikbaarheid van de juridische informatie. Bij een huiszoeking in verband met kinderporno, wordt quasi altijd de computer in beslag genomen en onderzocht. De verslagen van de Computer Crime Unit geven inderdaad een gedetailleerd beeld van de internetactiviteiten. Onderzoek naar de link tussen de aard van het aangetroffen materiaal en bijvoorbeeld het risico op hands-on delicten is echter schaars. De veronderstelling dat iemand die naar kinderporno kijkt waarin duidelijk dwang en pijn te zien is, een hoger risico betekent, blijft voorsnog een hypothese die nog niet door onderzoek bevestigd werd. Glasgow (2010) wijst er wel op dat het regelmatig bekeken beeldmateriaal ons iets kan leren over de seksuele voorkeur van een cliënt, eerder dan de hoeveelheid kinderporno op zich. De gedetailleerde objectieve informatie (frequentie, duur, hoeveelheid, enz.) kan bovendien helpen een oordeel te vormen over de betrouwbaarheid van de patiënt.

Het Verenigd Koninkrijk werd de laatste jaren evenzeer geconfronteerd met een forse toename in het aantal veroordelingen voor kinderporno. Middleton, Mandeville-Norden en Hayes (2009) probeerden een therapeutisch antwoord hierop te vinden en ontwierpen het Internet Sex Offender Treatment Programme (i-SOTP). Een algemeen therapieprogramma voor seksuele delinquenten vormde de basis, aangevuld met recente inzichten uit het 'Good Lives Model' (Ward & Stewart, 2003) en het 'Model of problematic internet use' van

Quayle & Taylor (2003). Deelnemers werden aan een zelfrapportage testbatterij onderworpen voor en na de behandeling. De resultaten wijzen op een significante verbetering op relevante domeinen zoals zelfwaarde, eenzaamheid, assertiviteit, enz. Hoewel dergelijk onderzoek hoopgevend is, is het ook onderworpen aan ernstige tekortkomingen. Een minder afwijkende score op een vragenlijst zegt niet noodzakelijk iets over eventueel herval, een zelfrapportage instrument kan eenvoudig gemanipuleerd worden, er kan sprake zijn van een respons-bias, enz. Toekomstig onderzoek zal moeten uitwijzen of dit de te bewandelen therapeutische weg is.

Besluit

Het is onvermijdelijk dat 'recente' technologieën zoals het internet steeds vaker de hulpverlening zullen binnensluipen gezien de steeds prominente plaats die ze innemen in het alledaagse leven. Niet in het minst geldt dit ook voor de behandeling van seksuele delinquenten. Uit dit beknopte literatuuroverzicht met betrekking tot gebruikers van kinderporno kan alvast een belangrijke conclusie getrokken worden: het onderzoek op dit domein staat nog in de kinderschoenen en is dringend aan een nieuwe impuls toe. De beschikbare gegevens zijn al te vaak gebaseerd op de 'klinische ervaring' van de auteurs of op kleine onderzoeksgroepen.

GEVALSBESCHRIJVING

Aanmelding: Wie komt met wat net nu naar hier

Walter is 45 jaar en al twintig jaar gehuwd met Vicky (42 jaar). Samen hebben ze vijf kinderen: een dochter van 12, twee zonen van 9 (tweeling), een dochter van 6 en een dochter van 3. Walter en Vicky hebben een boekhoudkantoor waarin ze samen werken. Al enkele jaren worstelt hij echter met 'een verslaving aan kinderporno'. Vooral op kantoor is hij hier erg vaak mee bezig. In die mate dat zijn werk eronder begint te lijden en hij sommige dagen amper nog aan werken toe komt.

Enkele weken geleden botste Vicky toevallig op enkele kinderpornografische afbeeldingen op de computer van haar man. Na confrontatie hiermee gaf Walter uiteindelijk toe dat hij deze van internet gehaald had. Vicky eiste dat hij professionele hulp zou zoeken, anders zette ze een punt achter de relatie. Het bleek overigens niet de eerste keer te zijn dat ze op dergelijke foto's stootte. Er is duidelijk lijdensdruk aanwezig bij Walter. Om de neerslachtige stemming enigszins te objectiveren, wordt de Beck Depression Inventory II (Beck, Steer & Brown, 2002) afgenomen. De totaalscore van 18 bevestigt de depressieve symptomen.

Concretisering van de klachten en ruimere context

Walter start zijn verhaal ongeveer 8 jaar geleden: zijn broer vertelde over steeds terugkerende nachtmerries over seksueel misbruik door een tante. Kort daarna kreeg ook Walter gelijkaardige dromen, maar noch zijn broer noch hijzelf weten of dit ooit echt gebeurd is. De tante werd hierover nooit aangesproken. Naar aanleiding hiervan ging hij op internet zoeken naar informatie over kindermisbruik. Hij kwam op sites met kinderpornografisch materiaal terecht. Deze beelden prikkelden hem en hij ging gericht zoeken. Via specifieke computerprogramma's, e-mail en chat kwam hij in contact met mensen met dezelfde interesses en begon foto's en filmpjes uit te wisselen. Er werd hem ook voorgesteld om af te spreken en (al dan niet betaald) seks te hebben met een kind, maar dit zou hij naar eigen zeggen nooit doen. Hij vindt het 'moreel verwerpelijk' zoiets te doen ('dan moet ik onmiddellijk aan mijn eigen kinderen denken en zoiets doe je toch gewoon niet').

Het materiaal bestaat voornamelijk uit jonge meisjes (zowel pre-pubertair als met secundaire geslachtskenmerken) die seks hebben met een volwassene. Walter geeft toe deze beelden te gebruiken om zich te masturberen. Een gedetailleerde bevraging van de betekenis die dit materiaal daarnaast nog voor hem heeft, levert niets op. Walter kan ons geen antwoord geven waarom het net beelden van kinderen zijn die hem opwinden. Hij bewaart alles op de hardeschijf, maar om de zoveel maanden, wanneer hij zich voorneemt ermee op te houden, wist hij de hardeschijf.

De laatste jaren is er een verschuiving in zijn interesse. Meer en meer houdt hij zich bezig met een soort rollenspellen via chatprogramma's. Aan de hand van de profielpagina's kan hij achterhalen welke andere volwassenen eveneens pedofiele interesses hebben. Hij zoekt contact met hen en begint een seksueel getint rollenspel waarbij de één de pedofiel en de ander het slachtoffer speelt. Hierbij masturbeert Walter zich. Hij ontkent echter ook contact te zoeken met minderjarigen via chat. Walter zegt zijn surfgedrag momenteel niet meer onder controle te hebben. Er zijn periodes waarin hij dagelijks ermee bezig is. Hij doet dit enkel op kantoor, wanneer Vicky niet aanwezig is. Ook nu surft hij nog naar kinderporno, ondanks het besef dat een nieuwe betrapping waarschijnlijk het definitieve einde van zijn relatie zou betekenen.

Na wat aandringen geeft Walter aan dat hij zich al een tijdje niet meer goed voelt bij de seksuele relatie met zijn partner. Ook alledaagse stressoren die gepaard gaan met het opvoeden van de kinderen, het werk, enz. kunnen volgens hem een rol spelen. Het bezig zijn op internet fungeert als een uitlaatklep voor deze factoren.

Relevante elementen uit de levensgeschiedenis

Na het secundair onderwijs wou Walter graag naar de kunstacademie, maar de ouders vonden dit geen goed idee. Eerst diende hij een 'deftig' diploma te behalen. Uiteindelijk legde hij zich bij deze beslissing neer en studeerde

regentaat Frans. Ondanks de oorspronkelijk erg beperkte motivatie, behaalde hij zonder problemen na drie jaar het diploma. Ondertussen had hij Vicky leren kennen en na enkele jaren huwden ze.

Onmiddellijk na het afstuderen verdwenen de kunstambities naar het achterplan. Walter ging aan de slag in het boekhoudkantoor van een kennis. Toen de man na enkele jaren overleed, kocht Walter een deel van zijn portefeuille en begon met Vicky als zelfstandig boekhouder. De droom om kunstschilder te worden bleef aanwezig en Walter besloot zich in te schrijven in de academie (avondonderwijs).

Een keerpunt in de relatie met Vicky was het overlijden van haar vader, ongeveer negen jaar geleden. Hij leed al geruime tijd aan een hernia en diende een routineoperatie te ondergaan. Er werd afgezien van een bezoek in het ziekenhuis omdat Walter in die periode regelmatig naar de academie moest. De vader overleed tijdens de operatie en tot op de dag van vandaag verwijt Vicky Walter dat ze door zijn schuld geen afscheid heeft kunnen nemen. Sindsdien zijn ook de seksuele contacten quasi afwezig. Enkel wanneer ze er samen een weekendje op uit trekken, hebben ze nog seks. Walter heeft het hier erg moeilijk mee, maar durft dit niet aan te kaarten bij zijn vrouw, uit schrik verwijten naar zijn hoofd geslingerd te krijgen over zijn eigen probleem met kinderporno. Kort na het overlijden is Walter ook gestopt met de academie.

Sinds enkele jaren heeft hij korte buitenechtelijke relaties. Meestal duren ze niet langer dan enkele maanden en zijn ze in de eerste plaats op seks gericht. Walter is er van overtuigd dat dit alles te maken heeft met de slechte seksuele relatie met Vicky. 'Als we nu eens gewoon af en toe zouden kunnen vrijen, zou ik daar geen behoefte aan hebben.' De partner is niet op de hoogte.

Op momenten dat de partner kinderpornografische foto's op de computer vond, volgde steevast een fikse ruzie en Walter beloofde haar iedere keer ermee te stoppen. De laatste keer dreigde ze met een echtscheiding. Vicky gaat er van uit dat Walter sindsdien niet meer met kinderporno bezig is. Zoals reeds vermeld, klopt dit niet. Andere mensen uit de omgeving zijn niet op de hoogte van het probleem. Kortom, op dit ogenblik kan Walter bij niemand terecht voor steun hieromtrent. Een vriend(in) inlichten wil hij niet, daarvoor schaamt hij zich teveel. De partner op de hoogte brengen en in de behandeling betrekken zou Walter enerzijds wel willen, maar anderzijds durft hij haar niet opbiechten nog steeds met kinderporno bezig te zijn.

De schaarse wetenschappelijke literatuur omtrent het onderwerp, benadrukt het belang van een steunfiguur in de nabije omgeving (Delmonico & Griffin, 2005) tijdens de behandeling. Dit wordt met Walter besproken en hij begrijpt dit wel, maar de schrik voor haar reactie is te groot. Voorlopig wordt besloten dit onderwerp te laten rusten gezien de weerstand van de cliënt, maar het blijft een aandachtspunt voor de verdere begeleiding.

Analyses in de aanloop naar de Holistische Theorie

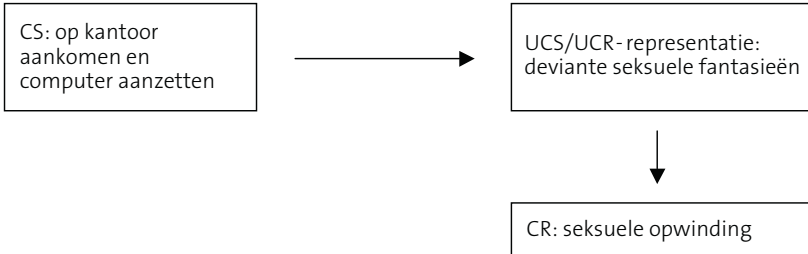
In de praktijk werd een 'voorlopige probleemsamenhang' opgesteld, die dan nauwgezet getoetst werd, naar analogie met de methode van De Raedt & Schacht (2003). Het diagnostische proces zal hier wegens plaatsgebrek niet volledig weergegeven worden, maar beperkt worden tot enkele exemplarische analyses.

Onderkennend: meting 'inefficiënte coping'

De Utrechtse Copinglijst (UCL; Schreurs & Van de Willige, 1988) wordt gebruikt om na te gaan of er inderdaad sprake is van een inefficiënte coping. De UCL gaat het typerende copinggedrag na van mensen wanneer ze geconfronteerd worden met problemen of aanpassing vereisende situaties. De UCL geeft een (lichte) bevestiging van de hypothese. De score van Walter op de schaal 'Actief aanpakken' kan immers als 'laag' beschouwd worden in vergelijking met de normgroep van 'mannen tussen 35 en 45 jaar'. De scores op de overige schalen zijn allemaal 'gemiddeld'.

Verklarend: betekenisanalyse 'computer'

Figuur 1: Verklarend: betekenisanalyse 'computer'



Het bekijken van kinderporno of chatten gebeurt uitsluitend op kantoor. Walter vertelt dat het zien van het icoon van het chatprogramma voor hem reeds een zekere spanning en seksuele opwinding oproept. Geleidelijk aan is er generalisatie opgetreden: gewoon bezig zijn op de computer heeft soms een gelijkaardig effect. In periodes waarin hij er heel intensief mee bezig is, gaat zelfs het rijden naar kantoor reeds gepaard met anticiperende spanning en seksuele opwinding. Het verband tussen de CS en de UCS/UCR-representatie is sequentieel van aard.

Verklarend: functieanalyse 'computer'

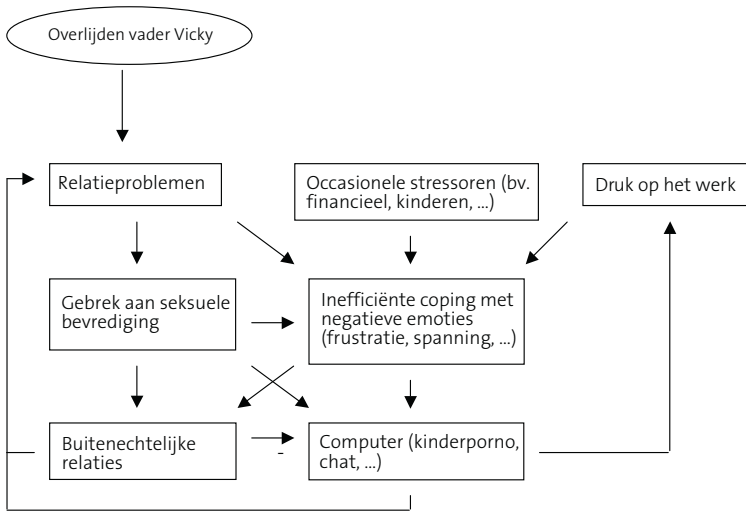
Sd Seksuele opwinding Frustratie of spanning	R Chat of kinderporno bekijken en zich masturberen	+S+ Orgasme -S- Frustratie of spanning ver dwijnt +S+ Streling ego om via chat iemand te kunnen opwinden -S- Even niet aan problemen moeten denken +S - Werk stapelt zich op +S - Licht schuldgevoel en ontgoocheld dat hij het niet onder controle krijgt
----------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Figuur 2: Verklarend: functieanalyse 'computer'*Verklarend: functieanalyse 'buitenechtelijke relatie'*

Sd Gebrek aan seksuele bevrediging Frustratie, onvrede met eigen relatie, ...	R Buitenechtelijke relatie	+S+ Seksuele bevrediging +S+ Positieve aandacht, complimentjes, goed gesprek +S+ 'Vlinders in de buik' -S- Frustratie of spanning verdwijnt +S - Schuldgevoelens tegenover Vicky +S - Ergert zich meer aan Vicky +S - Neiging om Vicky te vergelijken met minnares °S- Weinig/niet bezig met kinderporno op computer of chat
-------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Figuur 3: Verklarend: functieanalyse 'buitenechtelijke relatie'*Holistische theorie*

Het verhaal van betrokkene, de metingen en analyses leveren uiteindelijk volgende holistische theorie op.



Figuur 4: Holistische theorie

Het overlijden van de vader van Vicky wordt als startpunt gezien van de relatieproblemen. Er waren frequent ruzies en de seksuele contacten daalden. Walter hecht hier echter vrij veel belang aan en het gebrek aan seksuele bevrediging wordt door hem als een probleem ervaren. De laatste jaren zijn er enkele buitenechtelijke relaties geweest die hieraan tegemoet kwamen, maar op hun beurt wel een negatieve invloed hadden op de relatie met de echtgenote (hoewel zij niet op de hoogte was). Een andere 'oplossing' voor de onbevrediging was het surfen naar kinderporno of via chat rollenspellen over kindermisbruik doen. Herhaaldelijke betrapingen door de partner hebben de relatie evenmin goed gedaan.

Zowel de relatieproblemen, het gebrek aan seksuele bevrediging, als de druk op het werk en eventuele andere occasionele stressoren, zorgen voor emoties die Walter als onaangenaam ervaart, zoals spanning, frustratie, stress, enz. De copingmechanismen zijn beperkt en inefficiënt: het computermisbruik en de buitenechtelijke relaties fungeren als uitlaatklep. Het surfgedrag is momenteel niet meer onder controle en verhoogt op zijn beurt de druk op het werk. In periodes waarin Walter een buitenechtelijke relatie had, viel het hem op dat dit een positieve invloed had op zijn computergebruik: de behoefte was veel minder aanwezig. We kunnen dit echter bezwaarlijk als een efficiënte coping beschouwen, gezien de negatieve gevolgen die er eveneens aan vast hangen.

De holistische theorie wordt met Walter besproken. Hij kan er zich gemakkelijk in terugvinden en formuleert spontaan enkele mogelijke ingangspoor-ten voor therapeutische interventies. Met name de inefficiënte manier van omgaan met problemen lijkt hem belangrijk om aan te pakken. Anderzijds

merkt hij ook een paar problemen op voor de behandeling, zoals het aanpakken van de relatieproblemen (zie verder). De feedback van Walter geeft alvast aan dat we deze holistische theorie als ‘kapstok’ kunnen gebruiken om de diverse interventies in het grotere geheel een plaats te geven.

Doelstelling en therapieplan

Korte termijn. Het probleem waarmee Walter zich aanmeldt en waarvoor hij zo snel mogelijk een oplossing verwacht is het bezig zijn met kinderpornografisch materiaal en chatgesprekken over kindermisbruik. Er zijn verschillende argumenten waarom een dringende interventie op dit domein verantwoord is, onder andere de dreigende relatiebreuk en het juridisch strafbare karakter. Er mag echter niet uit het oog verloren worden dat het hier een ‘staartprobleem’ betreft dat gevoed wordt vanuit andere velden. Dit wordt met Walter besproken, om een vroegtijdig stopzetten van de behandeling te voorkomen. Het is immers niet ongewoon dat een initiële verbetering van het probleem door dergelijke korte termijn interventies de patiënt verkeerdelijk doen besluiten dat een verdere behandeling overbodig is. Vaak blijkt zo’n snelle succeservaring overigens maar van korte duur wanneer de andere interventies achterwege blijven.

Langere termijn. Centraal in de getoetste probleemsamenhang, staat de inefficiënte coping met negatieve emoties. Walter erkent dit probleemveld en is bereid dit onder handen te nemen. Een aantal van de stressoren waar hij mee te maken krijgt, zijn immers niet volledig onder controle te krijgen. Het is inherent aan de job van Walter dat er zeer drukke periodes zijn die niet vermeden kunnen worden. Evenmin is een financiële tegenslag of een probleem met één van de kinderen steeds te voorzien. Vandaar dat een efficiëntere manier van omgaan met de bijhorende frustraties en spanningen erg belangrijk is. Alternatieve gedragingen zullen aangemoedigd worden die de negatieve emoties aanpakken, maar niet zo problematisch zijn als het bezig zijn met kinderporno.

Het wegvluchten in deze virtuele wereld wordt zoals hierboven uitgelegd op korte termijn aangepakt. Op langere termijn zijn interventies die hierop ingrijpen echter ook belangrijk. We streven immers naar het langdurig uitblijven van het probleemgedrag (terugvalpreventie). Het volledig elimineren van alle computergebruik is niet realistisch, dus dient een ‘normaal’ computergebruik nagestreefd te worden. Walter omschrijft dat het zien van de computer op sommige momenten voldoende is om de drang op te wekken om ermee bezig te zijn. In meerdere opzichten doet deze omschrijving denken aan de hunkering die verslaafden rapporteren bij blootstelling aan het middel. Op gelijkaardige wijze zal geprobeerd worden cue-exposure toe te passen bij Walter.

Een voor de hand liggend probleemveld om aan te pakken zijn de relatieproblemen. Dit veld geeft immers aanleiding tot frustratie en spanning, maar ook tot seksuele onbevrediging. Hier duiken echter enkele problemen op. De partner van Walter is niet bereid naar een therapeut te stappen. Vicky zegt zelf met een verleden te worstelen waar ze met niemand over wil praten, 'zeker niet met een psycholoog'. Ondanks argumentatie van ondergetekende kan zij niet van haar standpunt afgebracht worden. Bijkomend probleem is bovendien dat Walter tijdens de therapie een buitenechtelijke relatie begint waar Vicky niets van af weet. Deze relatie heeft weliswaar een 'positieve' invloed op het computerprobleem en het gebrek aan seksuele bevrediging, maar voedt aan de andere kant de relatieproblemen met Vicky. Een rechttoe rechtaan aanpak van dit domein ligt, voorlopig althans, niet voor de hand.

Therapieverloop

Behandelplan. Het behandelplan heeft een dubbele focus : enerzijds een korte termijn focus op het beïnvloeden van het surfmisbruik en anderzijds een langere termijn focus op die factoren die tot het computermisbruik leiden.

Op korte termijn wordt stimuluscontrole geïntroduceerd, worden inhiberende cs'en ingebracht en wordt zorgvuldig, op inspiratie van de fasen beschreven in het transtheoretisch model (Prochaska & DiClementi, 1983), gestreefd naar het verwijderen van de porno, het chatprogramma en de contactpersonen.

Na deze korte termijn fase wordt in eerste instantie aan de hand van een registratieopdracht alternatief copinggedrag met negatieve emoties geconcretiseerd en uitgetoet. Het aandeel van disfunctionele cognities lijkt in deze casus niet doorslaggevend en dus wordt niet geopteerd voor een expliciete cognitieve benadering. Vervolgens wordt cue-exposure geïntroduceerd met het oog op het verminderen van de opdringende aard van verschillende cs'en. De laatste fase van deze behandeling wordt gevormd door psychoeducatie over het terugvalpreventiemodel.

Korte termijn interventies om computermisbruik in te dijken

Bij gedetailleerde navraag blijkt het misbruik van de computer zich te beperken tot het kantoor. Thuis zijn er weliswaar computers voorhanden, maar de aanwezigheid van de kinderen maakt het praktisch erg moeilijk om hier stiekem mee bezig te zijn. Er wordt een plattegrond gemaakt van de werkplek waaruit blijkt dat Walter zijn computer zo opgesteld heeft dat deze niet zichtbaar is voor zijn vrouw op het bureau naast hem. Het scherm zo plaatsen dat Vicky mee kan kijken, lijkt hem een goed vertrekpunt om het aantal momenten te beperken waarop hij met kinderporno kan bezig zijn. In eerste instantie heeft deze kleine ingreep succes, althans op de momenten dat Vicky op kantoor aanwezig is.

Ten tweede wordt stilgestaan bij de rampscenario's die Walter heeft, mocht hij opnieuw betrapt worden. De breuk met Vicky zou hem zwaar vallen, maar aan het verlies van zijn kinderen tilt hij nog zwaarder. Onvermijdelijk zou dit volgens hem ook leiden tot een publiekelijke bekendmaking van zijn probleem met nefaste gevolgen voor zijn zaak. Zijn ouders zou hij niet meer onder ogen durven komen, ... Toch weerhouden deze gevolgen hem niet om verder te doen. 'Op die momenten denk ik daar gewoon niet aan, meer nog, ik probeer die zaken doelbewust zo ver mogelijk weg te duwen.' Samen met Walter wordt gezocht naar een manier die het voor hem moeilijker maakt om deze zaken simpelweg te verdringen. Er wordt uiteindelijk gekozen voor een kernachtig beeld dat hem eraan herinnert wat er allemaal op het spel staat: een reisfoto van hem samen met de kinderen en Vicky. Deze foto installeert hij als 'bureaublad' op de computer. Bij het opstarten van de computer en op verschillende momenten van de dag wordt hij zo hiermee geconfronteerd. Het onderliggende idee is dat deze stimuli voor Walter onverenigbaar zijn met het surfen naar kinderporno. Vanuit dezelfde filosofie worden er enkele foto's rond de computer geplaatst met daarop de kinderen, de partner en de ouders. Deze kleine ingreep lijkt zijn effect niet te missen: Walter zegt dat het hem helpt hem te herinneren aan zijn engagement om iets aan zijn probleem te doen.

Het verwijderen van alle aanwezige kinderporno op de computer en het chatprogramma is voor Walter een zware dobber. Rationeel zegt hij te beseffen dat dit een noodzakelijke stap is, maar het valt hem zwaar de verzameling waar hij al die jaren mee bezig is geweest weg te doen. Evenzeer heeft hij het moeilijk met het verwijderen van het chatprogramma en alle bijhorende contactpersonen waar hij na verloop van tijd een zekere band mee heeft opgebouwd. Naar analogie met middelenmisbruik is dit voor de patiënten een zeer moeilijke stap die vaak niet in één keer gezet wordt.

Bekijken we de situatie van Walter even vanuit het Transtheoretisch Model van Prochaska & DiClemente (1983). De periode waarin hij intensief met kinderporno bezig was, kunnen we beschouwen als de precontemplatiefase waarin er geen intentie was om iets te veranderen aan het probleemgedrag. De sporadische pogingen om ermee te stoppen vormen hierop een uitzondering, maar door de herhaalde mislukkingen werd eigenlijk deze precontemplatiefase bestendigd. Walter verloor de moed om nog verdere pogingen te ondernemen, het haalde in zijn ogen toch allemaal niets uit. De betrapting door de partner kunnen we – in de terminologie van Prochaska & DiClemente – beschouwen als een 'environmental event' dat hem uit deze fase gedwongen heeft. De dreigende relatiebreuk heeft ervoor gezorgd dat de contemplatiefase (intentie om gedrag te veranderen binnen de zes maanden) overgeslagen werd. Walter meldt zich aan in het centrum met de intentie zo snel mogelijk verandering te brengen in zijn gedrag, wat beschouwd wordt als een kenmerk van de voorbereidingsfase. De twijfel die we nu waarnemen om het computermateriaal te verwijderen, kunnen we zien als het balanceren op de grens

tussen de voorbereidings- en de actiefase. De intentie is er wel, maar de twijfel bij de 'sprong in het diepe' eveneens.

Om afhaken te voorkomen, wordt geopteerd voor een 'zachte' aanpak waarbij in eerste instantie het tempo gevolgd wordt van de cliënt, maar tegelijkertijd lichte druk uitgeoefend wordt door de therapeut om een volgende stap te zetten (Prochaska & Levesque, 2002). Deze lichte druk bestaat onder andere uit het herhaaldelijk onder de aandacht brengen van de negatieve consequenties van het ongewenste gedrag (bijvoorbeeld de risico's die eraan verbonden zijn op relationeel en professioneel vlak, de extra werkdruk, ...).

Er wordt ook voldoende aandacht besteed aan hoe zijn leven er zou uitzien zonder het probleemgedrag, de zogenaamde 'mirakelvraag' uit de oplossingsgerichte therapie.

'Het zou er een pak rustiger aan toegaan op het werk, want vaak krijg ik mijn werk niet rond door al dat surfen. 's Avonds kom ik dan slecht gezind thuis en moet ik dikwijls na het eten terug naar kantoor om een paar zaken af te werken. Ik zou ook gewoon trots zijn op mezelf en ik denk dat dit wel zou afstralen op mijn omgeving. Tegenover Vicky en de kinderen zou ik me minder beschaamd voelen. De kinderen weten het wel niet, maar toch... ik ben tenslotte hun vader en moet toch het goede voorbeeld geven, niet?'

Dit scenario wordt gedetailleerd uitgewerkt in een sessie en blijkt een heel sterke motivationele invloed te hebben. Walter neemt zich voor tegen de volgende sessie het chatprogramma te verwijderen.

Trots komt hij de volgende sessie met het nieuws zijn volledige profiel verwijderd te hebben. De eerste prille stappen in de actiefase van het Transtheoretisch Model zijn bij deze gezet. Het programma zelf verwijderen is nog niet gebeurd, dat plant hij voor de volgende keer. 'Ik heb het nog even laten staan, voor het geval dat ik het echt niet meer houd...' Hetzelfde geldt voor de collectie kinderpornografisch materiaal. Dit neemt niet weg dat Walter de laatste twee weken erin geslaagd is er niet mee bezig te zijn. Uiteraard wordt hij hiervoor bekrachtigd tijdens de sessie en wordt er uitgebreid stilgestaan bij de positieve consequenties die ermee gepaard gingen.

Registratie 'drang' en zoektocht naar alternatieve gedragingen

Om een beter zicht te krijgen op deze 'drang', wordt een registratieopdracht meegegeven. Het registratieschema wordt zo opgesteld dat Walter elk uur van de dag een score geeft op een schaal van 0 tot 5 in welke mate hij de drang ervaart om op de computer bezig te zijn met kinderpornografische beelden of chat. '0' staat hierbij voor 'totaal niet mee bezig' en '5' voor 'volledig door in beslag genomen'. Bovendien duidt hij met een '*' aan op het schema wanneer hij feitelijk toegeeft aan de drang.

Al snel blijkt dat het registreren niet alleen een diagnostische rol speelt, maar ook een motivationele. Walter wil tonen dat hij zijn best doet en het bij-

houden van zijn scores herinnert hem aan zijn engagement om het probleem aan te pakken.

Inhoudelijk bevestigt de registratie wat reeds geweten was uit de holistische theorie. Op drukke momenten op het werk is de drang sterker, net zoals wanneer er ruzie is met Vicky of langere tijd geen seksueel contact is geweest. De concrete informatie uit de registratie wordt gebruikt in de zoektocht naar alternatieve gedragingen. Hoe zou hij bepaalde situaties anders kunnen aanpakken en bijgevolg een herval kunnen vermijden?

Medicatie

Het 'succes' van de eerste weken kon zoals verwacht niet blijven duren zonder verdere interventies. In de sessies werd stilgestaan bij een mogelijk herval, om gevoelens van hulpeloosheid te vermijden. Desondanks is Walter erg ontgoocheld wanneer blijkt dat hij zijn computergebruik niet langdurig onder controle kan houden. Na overleg met de psychiater wordt met Walter de mogelijkheid van medicatie besproken. Grootschalige studies over het gebruik van medicatie bij deze specifieke problematiek zijn er echter niet (Cosyns et al., 2003). Naar analogie met andere stoornissen waarbij een sterke drang ervaren wordt en uit ervaring met gelijkaardige patiënten, wordt een SSRI voorgesteld. Dit zou de draagkracht moeten verhogen om de ervaren drang het hoofd te bieden. Walter ziet wel iets in deze interventie, maar vraagt nog enkele weken bedenktijd om het alsnog zonder medicatie te proberen. Uiteindelijk kiest hij ervoor om de behandeling zonder geneesmiddelen verder te zetten.

Steunfiguur

Een ernstige beperking in het zoeken naar alternatieve gedragingen was het feit dat niemand uit de omgeving op de hoogte was van het probleem waar hij mee worstelde. Vicky uiteraard wel, maar ze ging er van uit dat sinds ze haar man betrapte hij niet meer met die zaken bezig was. Walter aarzelt om haar in te lichten over de reële toedracht van zijn probleem. Een andere mogelijkheid, een zelfhulpgroep (SCA: Sexual Compulsives Anonymous) contacteren, wordt resoluut afgewezen. De schrik om er bekenden tegen het lijf te lopen of de afwijzende reactie omwille van de aard van de pornografie, doen hem hier toe besluiten.

Kort daarop komt het toeval een handje toesteken. Vicky vindt per ongeluk een (reguliere) pornografische afbeelding op de computer. Er ontstaat een hoog oplopende discussie en Walter grijpt de gelegenheid aan haar in te lichten hoever hij ondertussen staat in de behandeling van zijn probleem. Vicky reageert in eerste instantie afwijzend en ontgoocheld, maar komt hier later op terug. Ze apprecieert zijn openheid en wil hem graag helpen in het verdere therapieproces. Ze weigert echter nog steeds samen naar een therapeut te stappen om aan de relatie te werken (zie hierboven).

Omgaan met negatieve emoties: alternatieve gedragingen

Terwijl Walter de registratieopdracht uitvoert, gaat hij op zoek naar alternatieve gedragingen die hem kunnen helpen om de drang naar de computer het hoofd te bieden. Aangezien hij algemeen moeilijk kan omgaan met negatieve emoties, wordt er ook ruimer gekeken. Welke alternatieve gedragingen zou hij kunnen uitvoeren om er op een efficiëntere manier mee om te gaan (adequate coping)? De lijst omvat onder andere deze voorstellen:

- Afspraak maken om 's avonds te squashen
- Leuke verrassing plannen met Vicky
- Lezen over toneel
- Gedichten schrijven
- Bellen naar een vriend
- Afspraak maken om 's avonds iets te gaan drinken
- 'Slechte betaler' opbellen
- Vicky bellen
- Boekhouding doen
- Complex dossier aanpakken

Deze alternatieven worden op hun efficiëntie getest op verschillende momenten. Om twijfel of besluiteloosheid omtrent de te kiezen strategie te vermijden worden de keuzemogelijkheden op briefjes geschreven die in een box op kantoor bijgehouden worden. Telkens Walter geconfronteerd wordt met stress, frustratie, spanning, ..., dient hij een willekeurig briefje te trekken en het alternatieve gedrag (indien praktisch mogelijk uiteraard) uit te voeren. Deze methode heeft bovendien het voordeel dat alle alternatieven gaandeweg eens aan bod komen.

De therapeut voegt een alternatief toe aan de lijst, namelijk 'het verdragen van de negatieve emotie'. Het is immers niet altijd praktisch mogelijk een ontspanningsgedrag uit te voeren dat een einde maakt aan de onaangename toestand. Het idee dat de spanning steeds erger zal worden tot die uiteindelijk 'ondraaglijk' is, bepaalt voor een deel het toegeven eraan. Er wordt psychoeducatie gegeven omtrent het normale verloop van emoties en er wordt sterk benadrukt dat deze ook vanzelf zullen afnemen. Aan de hand van enkele concrete observatiegegevens wordt dit geïllustreerd.

In deze behandelingsfase is het specifiek inwerken op de cognities minder aanwezig. Er wordt weliswaar stilgestaan bij de gedachten omtrent de intensiteit en duur van de drang, maar voor de rest wordt vooral gefocust op het rechtstreeks aanpakken van het gedrag in kwestie. Een belangrijke reden voor deze keuze is het gegeven dat de cognities niet dermate pathologisch lijken te zijn. Als Walter op een drukke werkdag denkt 'pff, ik heb hier geen zin in, ik mag me ook wel eens ontspannen', dan is daar op zich weinig verkeerd mee. Problematisch is echter de manier waarop hij deze ontspanning gaat zoeken. Vandaar de keuze om het probleemgedrag rechtstreeks op gedragsniveau aan

te pakken en het alternatieve gedrag zoveel mogelijk incompatibel te maken met het computermisbruik. Als hij bijvoorbeeld een complex dossier aanpakt, slorpt dit alle aandacht op en denkt hij minder aan het kijken naar kinderporno.

Walter gaat enthousiast aan de slag. Hij slaagt er steeds beter in om op een efficiënte manier met de stress en frustraties om te gaan en dit blijkt ook uit zijn meer zelfzekere houding. Ondertussen is het al enkele maanden geleden dat hij zijn verzameling kinderpornografische filmpjes en foto's bekeek en Walter neemt zich voor alles definitief te verwijderen van de computer, wat hem ook lukt. Er rest nu enkel het chatprogramma waar hij sporadisch nog mee bezig is. Teruggekoppeld naar het Transtheoretisch Model, bevinden we ons nu volop in de actiefase en gaan we langzaam richting consolidatiefase (voorkomen van volledige terugval).

Cue-exposure therapie

In de verklarende fase werd reeds gewezen op de klassieke component van het computermisbruik. Op het kantoor aankomen en de computer aanzetten zorgde er reeds voor dat Walter anticipeerde op het bezig zijn met kinderporno, fantaseren en zich masturberen. Andere CS'en die een anticiperende spanning teweegbrengen, zijn bijvoorbeeld het werken op de computer of het zien van het icoon van het chatprogramma. In periodes waarin hij er heel intensief mee bezig is, gaat zelfs het rijden naar kantoor gepaard met anticiperende spanning en seksuele opwinding. Hoewel Walter aangeeft dat deze drang sinds het starten van de begeleiding al sterk verminderd is, lijkt een specifieke aanpak nog steeds aangewezen.

Bij cue-exposure met responspreventie wordt de patiënt blootgesteld aan de stimuli die het geconditioneerde gedrag uitlokken, om zodoende de uitdoving van de geconditioneerde respons te laten optreden (Van Broekhoven, 2001). Het is de bedoeling op deze manier de stimuli te ontdoen van hun voorstellende waarde. Deze techniek wordt frequent gebruikt in de behandeling van middelenmisbruik, maar tot op heden bestaan er geen publicaties over het gebruik bij computermisbruik. Nochtans is er een belangrijke overeenkomst te zien in het verhaal van Walter en dat van bijvoorbeeld een alcoholicus. Beide ervaren bij confrontatie met bepaalde – voor buitenstaanders neutrale – prikkels een drang om het probleemgedrag te stellen.

Naar analogie met de behandelmethode voor druggebruikers zoals beschreven door Van Broekhoven (2001), worden vier fasen onderscheiden.

Fase 1: uitleg over de rationale van de behandeling Walter probeert zoveel mogelijk situaties te vermijden die voor hem moeilijk te weerstaan zijn. Een voorbeeld hiervan is het verwijderen van het chatprogramma op de computer om niet in de verleiding te komen. Dit programma is voor hem echter ook een weg om met vrienden in contact te staan. Hij begrijpt dat het beter zou

zijn om op een 'normale' manier met het programma om te kunnen gaan. Er wordt uitleg gegeven over psychische afhankelijkheid ('de drang'), het belang van voorspellende cues, het effect van cue-exposure met responspreventie op die voorspellers en het verloop van dit behandelonderdeel.

Fase 2: diagnostiek van relevante cues De externe cues zijn sterk gerelateerd aan de werkplek: dit is de enige plaats waar hij er mee bezig is. Bovendien treedt de drang voornamelijk op wanneer hij alleen is op kantoor. Als het chatprogramma bovendien geïnstalleerd is op de computer vergroot dit het verlangen, met name het zien van het programma-icoon of het bezig zijn in dit programma is hier van groot belang.

Interne cues die vaak met een hervat gepaard gaan zijn stress door veel werk, frustratie door ruzie met partner, gevoel van seksuele onbevrediging (frustratie) na lange periode zonder seks, tijdsdruk om werkdoos af te krijgen, spanning door probleem met kinderen, enz.

Enkele concrete situaties:

- Met partner op kantoor, chatgesprek hebben met vriend
- Alleen op kantoor, chatgesprek hebben met vriend
- Met partner op kantoor, gespannen sfeer tussen beide door ruzie, chatgesprek met vriend voeren
- Alleen op kantoor, druk op het werk, kijken naar chatprogramma-icoon
- Alleen op kantoor, druk op het werk, chatprogramma openen
- 's Avonds na een drukke dag, nog op kantoor, net voor het naar huis vertrekken, bekijken programma-icoon
- 's Avonds na een drukke dag, nog op kantoor, net voor het naar huis vertrekken, openen programma
- 's Avonds na een drukke dag, nog op kantoor, net voor het naar huis vertrekken, openen programma, chatgesprek voeren met vriend
- In periode zonder seks, alleen op kantoor, bekijken programma-icoon
- Alleen op kantoor, iemand contacteert hem om te chatten over kinderporno
- ...

Op dit thema kunnen nog talloze variaties gemaakt worden. Hoogst in de hiërarchie staan situaties waarin hij alleen op kantoor is, de interne spanning hoog oploopt en cognities opkomen in de trant van 'ik verdien ook wel eens iets leuks na al deze miserie' (bijvoorbeeld na een zware dag op het werk, ruzie met de partner, enz). Het gecontacteerd worden door iemand om te chatten rond kinderporno en hier niet op ingaan, staat bovenaan de lijst.

Fase 3: cue-exposure binnen de therapieessie Deze fase is vrij beperkt aangezien het vrijwel onmogelijk blijkt om binnen de therapieruimte de drang op te wekken. Enkele cruciale aspecten staan dit in de weg: de specifieke inrichting van het kantoor met de computer ontbreekt en de aanwezigheid

van de therapeut inhibeert de drang. Er wordt besloten om deze fase te beperken tot het formeel uitvoeren van de handelingen die in de daaropvolgende periode zullen ingeoeffend worden. Op een laptop wordt het chatprogramma bijvoorbeeld opgestart, er wordt een gesprek aangegaan met een vriend en er wordt duidelijk afgesproken hoever Walter kan gaan. Er mogen geen gesprekken aangegaan worden over kindermisbruik, ook niet wanneer de ander hem eerst contacteert. Dit laatste is een heikel punt, het staat immers bovenaan de hiërarchie en kan niet volledig onder controle gehouden worden.

Fase 4: cue-exposure buiten de therapiesessie Er wordt begonnen met de gemakkelijkste oefeningen uit de hiërarchie. Dit zijn met name deze waar de partner aanwezig is op kantoor en het praktisch bijna niet mogelijk is om te 'ontsporen'. Ondanks de inhiberende invloed van de partner wordt Walter soms in lichte mate geconfronteerd met de drang op deze momenten. Er wordt hem opgedragen deze drang zorgvuldig te observeren: intensiteit, eventueel lokaliseren op het lichaam (bijvoorbeeld seksuele opwindning, spanning in de buik), verloop, uiteindelijke afname, enz. Het is de bedoeling dit gevoel niet te vermijden en 'recht in de ogen te kijken'. De aanwezigheid van Vicky maakt het een relatief gemakkelijke oefening in een veilige context.

Geleidelijk wordt de moeilijkheid van de oefeningen opgedreven (graduele exposure). Om 'ongelukken' te voorkomen worden enkele noodinterventies afgesproken: wanneer de zaken uit de hand dreigen te lopen, wordt de partner (die op de hoogte is) telefonisch gecontacteerd. Overdag kan Walter desgewenst ook de therapeut telefonisch bereiken of een afspraak plannen op korte termijn.

Psychoeducatie terugvalpreventiemodel

Er wordt gekozen voor het terugvalpreventiemodel van George & Marlatt (1989) dat aangepast werd door Cosyns, De Doncker, Oostvogels, Mormont & Cornet (1999) voor seksuele delinquenten. Hoewel het model toen in de eerste plaats gericht was op seksuele delinquenten die hands-on delicten plegen, is het mits enige flexibiliteit ook bruikbaar in deze casus. Kort geschetst, vertrekt men vanuit een 'onbalans in levensstijl' die acuut wordt door een specifieke 'gebeurtenis'. Er ontstaat een algemeen 'verlangen om zich te laten gaan' dat uitmondt in een specifiek gerichte 'behoefte aan onmiddellijke bevrediging'. Via 'schijnbaar onbelangrijke beslissingen' komt men in een 'hoge risico situatie' terecht, wat de behoefte aan onmiddellijke bevrediging nog verhoogt en het gevoel van zelf-efficiëntie verlaagt. Dit is de voorbode van een 'struikeling' of een eenmalige terugval, wat contrasteert met het voornemen niet te hervallen. Deze discrepantie resulteert in een 'overtredingseffect', waarna al dan niet een volledig 'herval' in de oude gewoonte volgt.

Het model wordt in eerste instantie didactisch uitgelegd aan Walter tot hij 'de taal' van het terugvalpreventiemodel vlot meepraat. De toepassing op zijn

eigen situatie verloopt gemakkelijk, Walter herkent onmiddellijk enkele fasen bij zichzelf. Een belangrijk aspect dat hiermee benadrukt wordt is het feit dat een herval meestal niet plots, zonder enige aanwijzing, optreedt. Via de registratieopdracht is er veel praktisch materiaal beschikbaar om dit te illustreren. Een aantal begrippen uit de behandeling worden binnen het model gekaderd. De drang om met de computer bezig te zijn bijvoorbeeld, kunnen we onderbrengen bij de 'behoefte aan onmiddellijke bevrediging'. Het zoeken naar alternatieve gedragingen en deze toepassen wanneer de drang opkomt, is op zijn beurt dan weer een poging om het proces dat tot een terugval leidt, te counteren. De bedoeling van dit stukje psychoeducatie is dus enerzijds om het inzicht in het probleemgedrag te vergroten en anderzijds om deze informatie te gebruiken om actief in te grijpen wanneer de zaken uit de hand dreigen te lopen.

Vroegtijdig einde van de behandeling

In de behandelingsfase waarin er met cue-exposure gewerkt wordt, is de motivatie van Walter op een laag pitje komen te staan. Het probleemgedrag waarmee hij zich aanmeldde, namelijk het chatten en bekijken van kinderporno, is ondertussen al verschillende weken achterwege gebleven. Hij heeft de indruk alles nu onder controle te hebben en de therapie te kunnen afronden. De cue-exposure opdrachten worden nog zonder veel overtuiging uitgevoerd en uiteindelijk vraagt Walter om de therapie sessies voorlopig op te schorten. Hoewel er volgens de therapeut nog werk aan de winkel is, wat uiteraard ook met Walter besproken wordt, houdt de patiënt voet bij stuk en kent de behandeling hier een vroegtijdig einde.

EVALUATIE VAN HET BEHANDELVERLOOP

Stemming

Bij aanvang van de behandeling werd de Beck Depression Inventory II (Beck, Steer & Brown, 2002) afgenomen. Walter maakte toen immers een neerslachtige indruk, die bevestigd werd in de totaalscore van 18. Volgens de handleiding kan dit beschouwd worden als 'licht depressief'. De herresting op het einde van de behandeling geeft ons informatie of de stemming van de patiënt in die periode verbeterd is. Het spreekt voor zich dat deze uitkomstmaat geen sluitende uitspraak kan doen over de objectieve verbetering van het probleem, namelijk het bekijken van kinderporno of het chatten over kindermisbruik. Hoewel de neerslachtige stemming bij aanvang van de behandeling vooral gekleurd was door de lijdensdruk omtrent het probleem, kan een verbetering van de stemming vanzelfsprekend ook aan talrijke andere zaken toegeschreven worden dan aan de behandeling. We willen deze informatie hier toch meegeven omdat ze op zijn minst een indirecte indicatie kan zijn voor behandelingsucces.

Tijdens de laatste fase van de behandeling, waarin voornamelijk gewerkt wordt rond terugvalpreventie, wordt een hertesting gedaan. Walter haalt nu een totaalscore van 3, waarmee hij in de categorie 'minimaal' terecht komt. Op het eerste zicht een aanzienlijke verbetering, maar enkele bijkomende analyses kunnen nog meer duidelijkheid brengen.

We berekenen eerst en vooral de cut-off waarde voor de BDI tussen de klinische en controlepopulatie. De formule ziet er als volgt uit:

$$\frac{(SD_{cont.} * M_{klin.}) + (SD_{klin.} * M_{cont.})}{(SD_{cont.} + SD_{klin.})} = \frac{(6.2 * 21.3) + (12.2 * 6.2)}{(6.2 + 12.2)} = 11.29$$

De eerste meting ligt boven deze cut-off waarde en dus dicht bij het gemiddelde van de klinische populatie. De tweede meting, op het einde van de behandeling, ligt er ruim onder en ligt dus dicht bij het gemiddelde van de 'normale' controlepopulatie.

De vraag blijft echter of deze verbetering significant groter is dan wat op basis van de onbetrouwbaarheid van het meetinstrument te verwachten is. Om dit te achterhalen, wordt de Reliable Change Index (RCI; Jacobson & Truax, 1991) berekend.

$$S_E = SD_{pop} * \sqrt{(1 - r_{xx})} = 12.2 * \sqrt{(1 - 0.82)} = 5.18$$

$$S_{diff} = \sqrt{(2 * S_E^2)} = 7.33$$

$$RCI = \frac{\text{pretest score} - \text{posttest score}}{S_{diff}} = \frac{18 - 3}{7.33} = 2.05$$

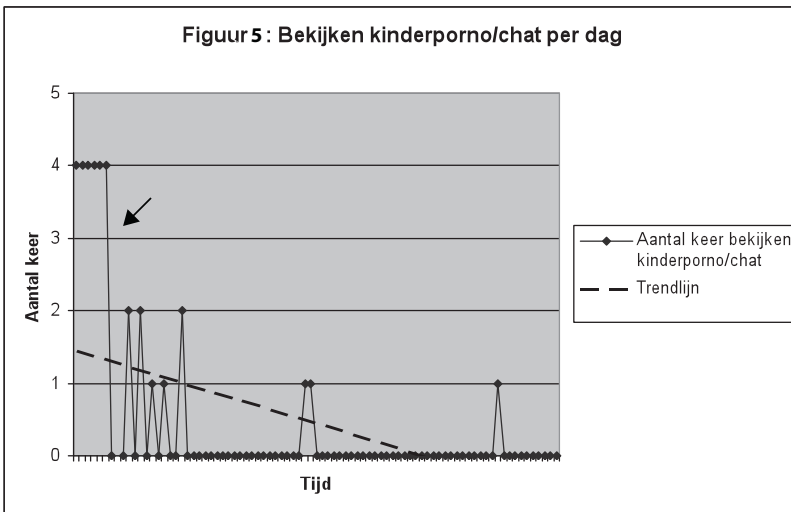
De RCI is groter dan 1.96, wat betekent dat de nulhypothese (er is geen sprake van verbetering) kan verworpen worden. Op basis van de BDI scores kunnen we dus een statistisch significante verbetering in de stemming van de patiënt weerhouden.

Registratieopdracht

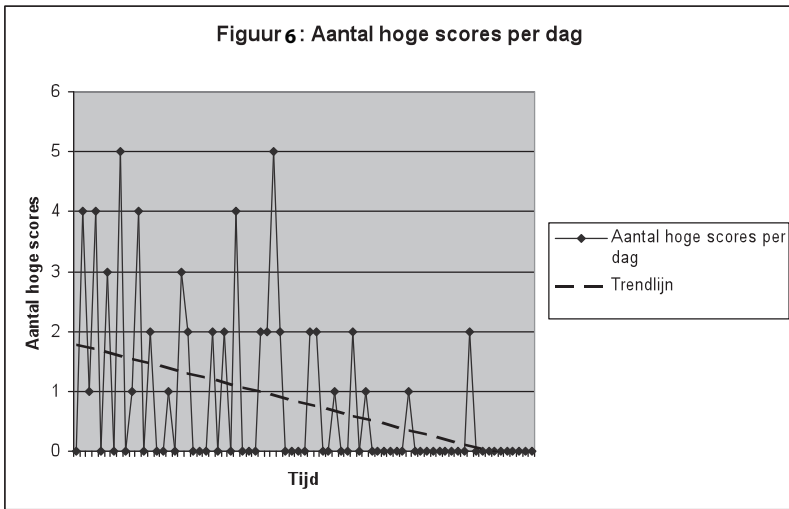
Om na te gaan of de daling in het probleemgedrag van Walter te wijten is aan de ingestelde behandeling, wordt een randomiseringstoets gebruikt. We baseren ons hiervoor op het hoofdstuk 'Evaluatie van het behandelverloop en methoden van N=1' uit het boek van Hermans, Eelen & Orlemans (2007).

De registratie van het probleemgedrag (zie hiervoor) begon op een moment dat de behandeling reeds opgestart was. Aan de hand van de korte termijn interventies was de frequentie van de drang (en van het toegeven eraan) reeds sterk gedaald. Om een randomiseringstoets te kunnen uitvoeren, hebben we echter een basislijnmeting nodig. Er wordt immers nagegaan of de afname van het probleemgedrag samenvalt met het instellen van de behandeling.

Aan de hand van een gedetailleerde bevraging kon Walter ons wel een beeld geven van een ‘doorsnee week’ voor de behandeling, met betrekking tot het aantal keer dat hij op de computer bezig was. Gemiddeld bleek dit vier keer per dag te zijn, van maandag tot zaterdag. Op zondag was het eerder uitzonderlijk dat hij op kantoor aanwezig was en gebeurde het bijgevolg quasi nooit. De trendlijn in Figuur 5 toont duidelijk de afname in het aantal keer dat Walter op de computer met kinderporno of chat over kindermisbruik bezig was. Het uitvoeren van de randomiseringstoets op deze data bevestigt de hypothese dat de grootste afname ongeveer samenvalt met de behandeling (zie pijl in figuur 5). De daling in het probleemgedrag is dus hoogstwaarschijnlijk te wijten aan de behandeling, met $p=.0082$ (aangezien er 82 mogelijke interventiemomenten zijn).



zeer grillig verloop, maar de lineaire trendlijn duidt toch op een systematische vermindering van het aantal hoge scores doorheen de behandeling.



Figuur 6: Aantal hoge scores per dag

BESCHOUWINGEN

Het opstarten van een behandeling van een relatief nieuw probleem is niet evident. Er is weinig of geen 'back-up' van de wetenschappelijke literatuur. Dit kwam zowel tot uiting in de diagnostische als in de behandelingsfase. Welke testen kan ik gebruiken? Welke andere domeinen dien ik zeker te bevragen? Welke aspecten van het probleemgedrag zijn erg belangrijk? Hoe dient het risico op hands-on delicten ingeschat te worden? Welke specifieke interventiemethoden bestaan er en kunnen in deze casus toegepast worden? Talloze vragen en weinig antwoorden uit de wetenschappelijke literatuur. Het noodzaakt de therapeut om de 'platgetreden paden' te verlaten en een eigen weg te zoeken. Gelukkig biedt de gedragstherapie hier houvast: een functionele analyse van het probleemgedrag wijst de therapeut een mogelijke weg naar gedragsverandering.

Eén van bovenstaande vragen verdient toch nog een extra woordje uitleg, namelijk het risico op hands-on delicten. Walter heeft eigen kinderen en de aard van zijn probleem maakt dat we niet om deze risicovraag heen kunnen. Het werd in dit verslag niet vaak aangehaald, maar er werd uiteraard ook bij stilgestaan. Het feit dat de partner op de hoogte was, was al een beveiligende factor. Het werd ook uitvoerig met Walter besproken. Er zijn echter nooit aanwijzingen geweest voor een hands-on delict. Op basis van recent wetenschappelijk onderzoek zou het risico op herval van Walter bovendien eerder gering zijn.

Deze casus toont ook het spanningsveld tussen de theorie en de praktijk. De probleemsamenhang schoof onmiddellijk enkele 'logische' te bewerken probleemvelden naar voor, waaronder de relatieproblemen. De realiteit stak hier echter een stokje voor: de partner bleek niet bereid tot een relatietherapie en de buitenechtelijke relatie die Walter tijdens de therapie aanknoopte, maakte de zaak er niet bepaald eenvoudiger op. Hoewel de probleemsamenhang dus 'schreeuwt' om een aanpak van dit domein, kon hier in de praktijk weinig aan gedaan worden. Motiverende gespreksvoering, argumentatie, ... brachten geen verandering. Er werden wel enkele minieme interventies uitgevoerd (bijvoorbeeld rond het geven van complimenten thuis), in de hoop dat dit iets op gang zou brengen, maar de grote doorbraak is er vooralsnog niet gekomen. Het is voor de therapeut even op de tanden bijten om de eigen visie hier niet door te drukken en pragmatisch terug te schakelen naar het tempo van de cliënt om het risico op drop-out te beperken.

Doorheen de behandeling wordt tenslotte het belang van de therapeutische relatie duidelijk en de motiverende invloed die dit kan hebben. Bij aanvang van de behandeling overheerste de hopeloosheid bij Walter, hij had al zo dikwijls geprobeerd en het had nooit iets uitgehaald, waarom zou het nu wel lukken... Het enthousiasme van de therapeut werkte blijkbaar aanstekelijk, de motiverende gespreksvoering sloeg aan en gaf hem nieuwe moed om het toch nog een kans te geven. Zijn zelfvertrouwen nam zienderogen toe tijdens de behandeling. Of het dit keer 'de goede keer' zal geweest zijn, valt nog af te wachten, maar het is alvast de eerste keer dat Walter na zo'n lange periode zonder het probleemgedrag te stellen zich nog steeds goed voelt, geloof heeft in zijn eigen kunnen en de toekomst met het nodige zelfvertrouwen tegemoet stapt.

LITERATUUR

- American Psychiatric Association (1994). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, fourth edition*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Babchishin, K.M., Hanson, R.K., & Hermann, C.A. (2011). The characteristics of online sex offenders: a meta-analysis. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 23(1), 92-123.
- Bates, A., & Metcalf, C. (2007). A psychometric comparison of internet and non-internet sex offenders from a community treatment sample. *Journal of Sexual Aggression*, 13(1), 11-20.
- Beck, A.T., Steer, R.A., & Brown, G.K. (2002). *Beck Depression Inventory-II-NL. Handleiding. De Nederlandse versie van de Beck Depression Inventory, 2nd edition. (A.J.W. van der Does, vert. en bew.)* Lisse: Swets TestPublishers
- Cooper, A. (1998). Sexuality and the internet: surfing into a new millennium. *Cyberpsychology and Behavior*, 1(2), 187-193.
- Cortoni, F., & Marshall, W.L. (2001). Sex as a coping strategy and its relationship to juvenile sexual history and intimacy in sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 13, 27-43.
- Cosyns, P., De Doncker, D., Oostvogels, I., Mormont, C. & Cornet, U.P. (1999). *Handboek voor penitentiaire begeleiding van seksuele delinquenten*. Brussel: Ministerie van Justitie.

- Cosyns, P., Van Hunsel, F., & Dailiet, A. (2003). Impulsiviteit, agressiviteit en parafiliën. In: M. Dierick, M. Anseau, H. D'Haenen, J. Peuskens & P. Linkowski (Eds.), *Handboek Psychofarmacotherapie* (pp. 339-362). Gent: Academia Press.
- Delmonico, D.L., & Griffin, E.J. (2005). Sex offenders online – what clinicians need to know. In: B.K. Schwartz (Ed.), *The sex offender. Issues in assessment, treatment and supervision of adult and juvenile populations* (pp. 4-1 – 4-25). Kingston: Civic Research Institute.
- De Raedt, R., & Schacht, R. (2003). Een empirisch model voor probleemidentificatie binnen het gedragstherapeutisch proces. *Gedragstherapie*, 36, 197-222.
- Doren, D.M. (2004). Toward a multidimensional model for sexual recidivism risk. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(8), 835-856.
- Endrass, J., Urbaniok, F., Hammermeister, L.C., Benz, C., Elbert, T., Laubacher, A., & Rossegger, A. (2009). The consumption of internet child pornography and violent and sex offending. *BMC Psychiatry*, 9(43).
- Finkelhor, D., & Arai, S. (1986). Explanations of pedophilia: a four factor model. *The Journal of Sex Research*, 22, 145-161.
- George, W.H., & Marlatt, G.A. (1989). Introduction. In: Laws, D.R. (Ed.), *Relapse prevention with sex offenders* (pp. 1-31). New York: Guilford Press.
- Glasgow, D. (2010). The potential of digital evidence to contribute to risk assessment of internet offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 16(1), 87-106.
- Hall, G.C.N., & Hirschman, R. (1992). Sexual aggression against children. A conceptual perspective of etiology. *Criminal Justice and Behavior*, 19(1), 8-23.
- Hanson, R.K., & Babchishin, K.M. (2009). *How should we advance our knowledge of risk assessment for internet sexual offenders?* Retrieved from http://www.iprc.unc.edu/G8/Karl_Hanson_3.6.09.doc.
- Henry, O., Mandeville-Norden, R., Hayes, E., & Egan, V. (2010). Do internet-based sexual offenders reduce to normal, inadequate and deviant groups? *Journal of Sexual Aggression*, 16(1), 33-46.
- Hermans, D., Eelen, P., & Orlemans, H. (2007). *Inleiding tot de gedragstherapie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Jacobson, N.S., & Truax, P. (1991). Clinical significance: a statistical approach to defining meaningful change in psychotherapy research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59, 12-19.
- Marshall, W.L., & Barbaree, H.E. (1990). An integrated theory of the etiology of sex offending. In: W.L. Marshall, D.R. Laws & H.E. Barbaree (Eds.), *Handbook of sexual assault. Issues, theories and treatment of the offender* (pp. 257-275). New York: Plenum.
- Middleton, D., Mandeville-Norden, R., & Hayes, E. (2009). Does treatment work with internet sex offenders? Emerging findings from the Internet Sex Offender Treatment Programme (i-SOTP). *Journal of Sexual Aggression*, 15(1), 5-19.
- Prochaska, J.O., & DiClemente, C.C. (1983). Stages and processes of self-change of smoking : toward an integrative model of change. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51, 390-395.
- Prochaska, J.O., & Levesque, D.A. (2002). Enhancing motivation of offenders at each stage of change and phase of therapy. In: M. McMurrin (Ed.), *Motivating offenders to change. A guide to enhancing engagement in therapy*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- Quayle, E., & Taylor, M. (2003). Model of problematic internet use in people with a sexual interest in children. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(1), 93-106.
- Quayle, E., Vaughan, M., & Taylor, M. (2006). Sex offenders, internet child abuse images and emotional avoidance: the importance of values. *Aggression and Violent Behavior*, 11, 1-11.
- Schreurs, P.J.G., & Willige, G. Van de (1988). *Omgaan met problemen en gebeurtenissen: de Utrechtse Copinglijst (UCL)*. Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Seto, M.C., Cantor, J.M., & Blanchard, R. (2006). Child pornography offenses are a valid

- diagnostic indicator of pedophilia. *Journal of Abnormal Psychology*, 115(3), 610-615.
- Seto, M.C., & Eke, A.W. (2005). The criminal histories and later offending of child pornography offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 17, 201-210.
- Seto, M.C., Hanson, R.K., & Babchishin, K.M. (2011). Contact sexual offending by men with online sexual offenses. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 23(1), 124-145.
- Van Broekhoven, T. (2001). *Alcoholverslaving*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Ward, T., & Stewart, C. (2003). The Good Lives Model of offender rehabilitation of sexual offenders. In T. Ward, D.R. Laws & S.M. Hudson (Eds.), *Sexual Deviance: Issues and Controversies in Sexual Deviance* (pp. 3-20). London: Sage.
- Webb, L., Craissati, J., & Keen, S. (2007). Characteristics of internet child pornography offenders: a comparison with child molesters. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 19, 449-465.